

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XLI. Spoletana juris pascendi. An Communitas facere possit Statuta adimenta vel restringentia civibus & incolis naturalem civicam facultatem pascendi cum eorum animalibus in patrio territorio, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

inermem vitam ducere, *ut in specie Adden. ad Capyc. Larr. dicta decif. 66.*

Alterum erat fundamentum attentatorum exclusivum, quod inhibito loqueretur de animalibus vaccinis, ideoque non trahenda ad oves aliaque animalia, ex diversa ratione inter unam & alteram animalium speciem militantem, cum vaccinae differant ad necessarium usum agriculturæ, ideoque multa privilegia eis conceduntur, quæ alijs animalibus non congruunt ex deductis *per Roman. in pragm. 1. de bestijs vaccinis & c. passim habetur apud Gair. de credito & alios circa boves aratorios non exequendos cum similibus, & conferunt quæ habentur apud Otter. de pascuis cap. 4. n. 33. cum sequen.* circa aliquod jus peculiare hujusmodi animalium, & multo magis ubi subsisteret præsupposita observantia, quæ generaliter in omni materia & quocumque dubio dicitur optima interpretis non audivi amplius actum de causa, unde incertus est exitus probabiliter sequutus per concordiam.

SPOLETANA

JURIS PASCENDI
PROFRATRIBVS DE BUCCIOLIS
CVM

COMMUNITATE MONTISFALCHI

Casus disputatus in Congregatione boni regiminis, credo resolutus pro Communitate.

An Communitas facere possit Statuta adimentia vel restringentia civibus & incolis naturalem civicam facultatem pascendi cum eorum animalibus in patrio territorio, Et an in hoc suffragentur privilegia, quæ per dohanam ejus affidatis conceduntur.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 De privilegijs affidatorum dohanæ.
- 3 Communitates subditæ non possunt facere statuta contra jus.
- 4 In concernentibus interesse singulorum major pars non potest præjudicare minori.
- 5 Civibus competit jus pascendi in patrio territorio & statuta id prohibentia sunt juri contraria.
- 6 Quando est prohibitions dicantur ex amulatione vel malignitate.
- 7 Declarantur conclusiones de quibus n. 5 & 6.
- 8 De pluribus casibus in quibus licitum redditur Communitati pascua restringere vel prohibere etiam aliquibus civibus dissentientibus.

DISC. XLI.

CUm in oppido Montisfalchi contingeret, neminem ex civibus & incolis habere oves, præterquam fratres de Bucciolis cives domiciliarios, qui satis notabilem ovium gregem habentes, atque hyberno tempore fumentes in maritimis pascua dohanæ Patrimonii, potiebantur

pascuis æstivis in dicto patrio territorio, Communitas dicti loci condidit statutum seu decretum, quod nemo ex civibus retinere posset, nisi certum numerum ovium, ad effectum, ut omnibus commoditas pateret habendi animalia, quæ ibi depasci possent. Adversus quam provisionem recurrentibus dictis Bucciolis ad Congregationem boni regiminis. Assumptaque disputatione, causæ patronus qui pro eis scribebat, principale fundamentum constituabat in privilegijs competentibus affidatis dohanæ, inter quæ illud continetur, ut non possint prohiberi pascua fumere, neque subjaceant oneribus fidæ & diffidæ, aliarumque; penarum ob damna data &c.

Ego verò scribens pro eisdem neglexi hoc fundamentum utpote omnino fragile, quoniam dicta privilegia recte procedunt in actu accessus & recessus à pascuis dohanæ, non autem pro mota toto tempore æstivo, in quo ad summum eadem privilegia possunt suffragari, ne subjaceant poenis per singulorum locorum particularia statuta inflictis pro damnis datis, non autem inducunt exemptionem à pretio herbae & pascuorum sive licentiam fumendi pascua aliena invitis dominis, Adinstar eorum, quæ habentur in clericis animalia habentibus, ac ni privilegio Ecclesiasticæ immunitatis desuper eis competente, ex deductis in his terminis in *Tarentina censurarum sub tit. de jurisdictione disc. 61.*

Dicebam verò scribens tanquam Advocatus, hujusmodi statutum seu decretum non efficere ex defectu potestatis, dupliciter. Primò quam Communitates subditæ, tam de juri communi, quam fortius in Statu Ecclesiastico ob Egidianam statuerent vel decernere non possunt contra jus, *ut per Greg. & Adden. decif. 267. Buratt. & Adden. decif. 6. & 229.* Et secundò magis in specie, quod cum hoc jus pascendi non concernat interesse civium in universum, sed interesse singulorum, non potest major pars desuper statuerent, ac minori dissentienti præjudicare, sed omnium consensus requiritur, ut ultra generalia, de quibus *Franch. decif. 2.* quæ videtur in materia magistralis cum ibi deductis per *Adden. & per. Rot. apud. Cuvæler decif. 134. in fin. cum alys per. Buratt. & Add. decif. 573.* In his specialibus terminis prohibendi vel restringendi pascua civibus in patrio territorio jure civico competentia ex *Ripa responso 93. in antiquis, alias 22. lib. 1. Franch. decif. 197. nu. 12. Otter. de pascuis cap. 12. num. 3. bene Petra in addit. ad Capyc. decif. 52. n. 2.*

Quod autem dictum Statutum esse contra jus, dicebam esset jure clarum, quoniam de jure civibus & incolis competit in patrio territorio aperto & communalis, ac publicis pascuis destinatis, eorum animalibus depasci, dum habitatoribus permittendi sunt illi usus, sine quibus alias commodè vivere non possent, ne inermem vitam ducere cogantur, ut probant *text. in l. omnes Cod. de oper. public. l. dum virum Cod. de decurion. lib. 10. cum concord. per Bertrand. conf. 37. num. 1. volum. 1. Novar. de gravam. vassall. par. 1. gravam. 32. & supponitur absolutum apud Franch. Otter. & Petram ubi supra; ac habetur in Sabinen. juris lignandi hoc tit. disc. seqq. & alia Sabinen. Status Montis Libreti sub titulo de feudis disc. 65.*

Accedente etiam præsumptione malignitatis seu amulationis, nam exinde resultabat alterius damnum absque Communitatis, vel aliorum civium utilitate, dum alij non habebant animalia, in quo proprie amulatio consistere dicitur, ubi scilicet quis facit, vel respective prohibet id quod sibi nullam

nullam afferit utilitatem, & alteri damnum caufat, ut notat ad materiam *text. in l. altius Cod. de feruit & aqua cum concordat. apud Capyc. Latr. dec. 50. & Rot. decif. 611. par. 5. rec. & fepius*, Et in his fpecialibus terminis, quod hujufmodi ftatuta vel decreta continere folet iniquitatem, quam frequenter feigniores & pauperes cives nutriunt adverfus indultros & divites, advertitur apud *Otter dicto cap. 12. n. 3.*

Hæc fcribebam tanquam Advocatus, Reflectendo autem ad veritatem, ab initio juxta confuetudinem partibus libere infinuatum, dicebam iftam effe quæftionem potius facti quam juris non recipientem generalem & uniformem determinationem, fed decidendam prudentis judicis arbitrio, ex facti quaftitate, ejuſque particularibus circumftantijs, an fcilicet concurreret necne jufta & rationalis caufa faciendi hujufmodi prohibitiones vel reftrictiones. Si enim talis caufa non concurreret, de plano præmiſſa intrarent, ut in ſpecie advertitur per *Awendan. de exequendis mandatis cap. 13. num. 10.* ac admittunt vel ſupponunt cæteri, de quibus infra, cum tunc proprie intret motivum æmulationis ſeu malignitatis, confideratum per *Otter. ubi ſupra*, ut alteri damnum abſque propria utilitate inferatur. Quinimo cum damno proprio, quoniam Communitatum, ipſorumque particularium civium pauperum & non indultrosorum intereſt, alios ad eſſe cives indultros & divites, per quos onera publica pro modo facultatum ita magis in eorum levamen ſupportentur.

Tres autem caufæ in propoſito ponderari ſolent hujufmodi provisiones excuſantes, Primò ſcilicet, ubi ad conſulendum publicis oneribus, & neceſſitatibus alio commodiori modo deficiente, congruum & rationale reputetur aliquam territorij partem reſtringere vel prohibere, ut ita ex pretio illorum paſcuorum exteris vel eiſdem civibus vendendorum, dictis neceſſitatibus conſulatur, & tunc publica caufa præfertur privata, ideoque major pars, non obſtante contradictione minoris concludit, juxta caſum de quo apud *Franch. dicta decif. 197. Maſtrill. dec. 49.* cum alijs per *Cobell. ad Bullam boni regiminis cap. 50. num. 157. & ſequen. Novar. dicta par. 1. gravam. 30. apud quos cæteri.*

Alter caſus eſt infinuatus in *Corana diſc. 38.* & in alijs, ubi ſcilicet aliqua territorij pars pro ſervitio agriculturæ, ac beneficio publicæ annonæ reſervatur pro meliori paſcuo boum aratoriorum, faciendò, ut vulgò dicitur, *mezzanas*, ſeu *banitas*, ne oves, capræ, ſues aliaque animalia immitti poſſint, quoniam pariter dicitur bonum publicum anteponendum privato, ut per *Covarr. præſticar. cap. 37. ſeſſ. dec. Aragon. 74. Capobl. de Baron. tom. primo pragm. 11. num. 32. cum ſeqq. Novar. par. prima gravam. 34. apud quos cæteri.*

Tertius demum caſus eſt, ubi ita ſtatuitur ad commune omnium civium commodum & utilitatem, ne ſcilicet ditiores & potentiores exceſſivum numerum animalium ad indultros retinentes, totum territorium ita occupent, quod minus potentium civium uſum impediunt, unde propterea juſtum & rationale eſt ut ita certus numerus moderatus determinetur, ad æqualitatem, ac debitam proportionem ſervandam, ut ex *magiſtrali traditione, Alberic. in l. Imperatores ff. de ſervit. ruſtic. prædiarum* firmant cæteris antiquioribus al-

legatis *Awendan. dicto cap. 13. num. 10. Cancer. par. 3. var. cap. 4. num. 66. Capobl. de Baron. tom. 2. cap. 79. num. 3. & 4. Cobell. ad Bullam dicto cap. 50. num. 199.* & conferunt quæ remiſſive infinuantur in *Amerina hoc eodem tit. diſc. 36.* de reſtringenda facultate comperente Baroni, ſeu Dominio loci tanquam primo civi, ut vel juxta unam opinionem tot animalia retinere poſſit, quot ditior civis, vel quot duo ex ditioribus, vel probabilius judicis arbitrio, inſpecta quantitate territorij, numero & qualitate civium, ac alijs circumſtantijs.

Applicando igitur ad rem, verificari non poterat hæc ultima caufa, cum ſupponeretur alios cives non habere oves, aliaque animalia, minusque ſecunda, fed bene credebam poſſe congruere primam, ut ſcilicet præſinito moderato numero, paſcua excedentia poſſent exteris vendi, eorumque animalia ibi affidari, ut ex pretio reliqui cives in onerum ſupportatione ſublevari poſſent, atque ita in æquipollenti obtinerent illum uſum, qui debet eſſe omnibus communis; Interim tamen tunc erat, an iſta caufa verificaretur necne, atque ab hoc pro meo judicio pendeat caufæ exitus, de quo remanſi incertus, puto tamen, juxta frequentioreſ Congregationis prudentem ſtylum, quod fuerit vel favore Communitatis, vel cum aliquo honeſto temperamento.

SABINEN.

JURIS LIGNANDI

PRO

COMMUNITATE MONTIS LIBRETTI

CVM

EJUS BARONE.

*Reſponſum pro veritate incerto
requirenti.*

De uſu lignandi, ſeu paſcendi & aquandi
competente Civibus vel incolis, Et an
per loci Dominum prohibere poſſit.

SVM MARIVM

- 1 **A**N Dominus loci prohibere poſſit Civibus & Incolis uſum lignandi & paſcendi.
- 2 Hic uſus non importat ſervitutem
- 3 Assignantur rationes, ex quibus Dominus non poteſt populo prohibere hunc uſum.

DISC. XLII.

Requiſitus, quid in ſupradicta controverſia pro veritate ſentirem, an ſcilicet loci Dominus ad quem ſupponitur ſpectare nemora, ſilvas, foreſtas, & loca campeſtria, tam quædam emolumenta paſcuorum, quàm lignorum, prohibere poſſit ejuldem loci civibus, & incolis, nè pro eorum uſu ligna incidere, & paſcua ſumere valeant; Reſpondi ceſſante privilegio ſeu præſcriptione legitime inducta, regulam tam ex diſpoſitione juris, quàm